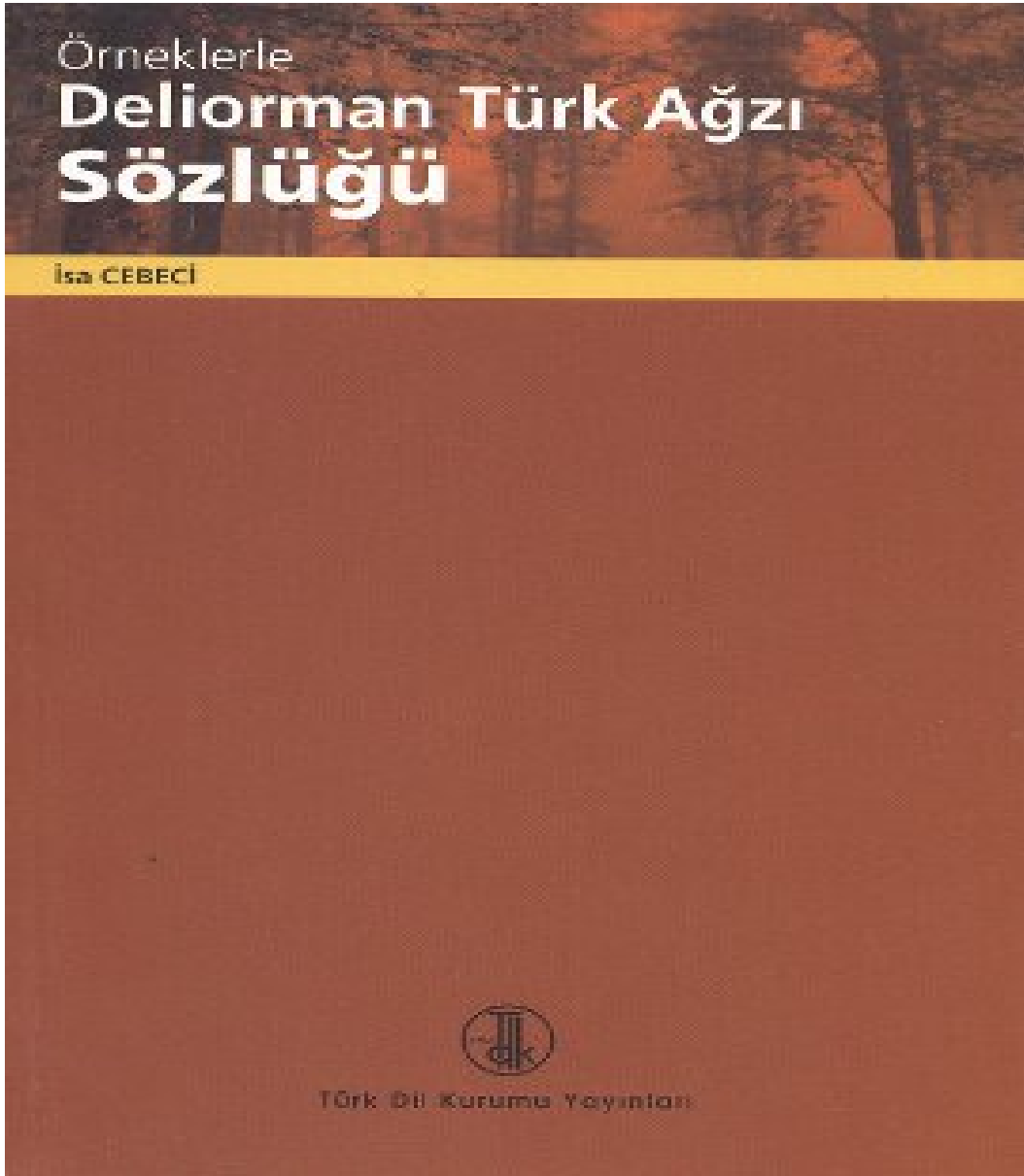

İsa CEBEÇİ, Örneklerle Deliorman Türk Ağzı Sözlüğü,
Türk Dil Kurumu, Ankara, 2010, 318 s. ISBN: 978-9751-6230-9-6

Sevgi C HANGİR*

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Uşak – TÜRK YE, E-posta: sevgimcihangir@gmail.com.

Deliorman Türk a zı, Kuzeydo u Bulgaristan'ın bir kısmını olu turan Deliorman co rafi bölgesinde ya ayan Türklerin konu tu u bölgesel bir dildir. Bu bölgeden Türkiye Cumhuriyeti'ne ve Moldova'ya göçerek toplu halde ya ayan Türkler arasında Deliorman Türk a zı ya amaya devam etmektedir. Türklerle yerle ik köy veya ehir a ızları arasında bazı ses ve gramer farklılıklarının olmasına ra men kelime hazineleri büyük benzerlik ve ortaklık gösterir. Bu nedenle yazar, bu bölgenin a ızlarını nitelendirirken Deliorman a ızları tabirini kullanmı tır.

Yazar, Deliorman Türk a zının müstakil bir sözlü ünü olu turmak ve Türkiye Türkçesinde bulunmayan, farklı söylenen ve buldukları halde farklı anlamlarda kullanılan kelimeleri derlemek amacıyla böyle bir çalı ma hazırladı nı belirtmektedir.

Deliorman Haritası (s.6) ve *Ön söz* (s.7) kısımlarıyla ba layan eser, *Giri* (s.11- 44) kısmında “*Deliorman'ın Adı ve Sınırları* (s.11)”, “*Deliorman Türklerinin Kökleri* (s.14)”, “*Nüfus Hareketleri ve Etnik Tabakala ma* (s.24)”, “*Deliorman Türk A zının Olu ması* (s.30)”, “*Deliorman Türk A zının Özellikleri* (s. 41)”, *Kısaltmalar* (s.43) ve *Çeviri yazı Alfabesi* (s. 44) ile devam eder. Daha sonra *Sözlük* (s.45-288) kısmına geçilir. Eser, *Ekler* (s.289- 318) “*Deliorman'dan Metinler* (s.289), “*Deliormandaki Yerle im Yerlerinin Adları* (s.300)”, “*Kaynak Ki iler Listesi* (s.313)” ve “*Deliorman Bölgesi Üzerine Kaynakça* (s.314) ile son bulur.

Yazar, sözlü ünde derledi i kelimeleri alfabetik sıraya göre dizmi , anlamlarını açıklama ve örneklerle desteklemi tir. Sözlükte sunulan örnek cümleler Deliorman Türk a zının ses bilgisi, ekil bilgisi ve cümle yapısı hakkında okuyucuya fikir verecektir. Sözlükte Deliorman Türk atasözleri, manileri, türküleri ve tekerlemelerinden yararlanılmı tır.

60 Eserin “Ekler” bölümünde, Deliorman bölgesinin çe itli yerle im yerlerinden derlenmi olan on iki adet metin ve yerle im yerlerinin resmi adları ile Türkçe adları ve bunların yerel söyleni lerinin listesi sunulmu tur. Ayrıca bu bölümde kaynak ki ilerden derlenen metinlerin ve bunlardan seçilmi olan örneklerin de metin ve sayfa numaraları parantez içinde gösterilerek verilmi tir.

Çeviri yazı i aretleri kullanılırken Gagauz alfabesiyle de uyum sa laması açısından uzun ünlüler iki harfle gösterilmi tir. Yazar, kullanılan bu iki harfin iki uzunluk anlamına gelmedi ini, bir buçuk uzunluk olup tek hece ifade etti ini okuyucuya sözlü ünün *Ön Söz* kısmında belirtmi tir.

Yazar, alfabemizdeki sesinin Deliorman Türk a zında telaffuz edilmedi ini, bezen ünlü birle mesine sebep oldu unu, bazen de y ünsüzüne dönü tü ünü söylemi ve bunu “*oynamaa* (*oynamaya*), *baalık* (*ba lık*)” gibi örnekleriyle desteklemi tir. Türkiye Türkçesinde bulunan “*laf*, *lamba*, *alo*” gibi kelimelerdeki /l/ sesinin incilmesi durumunun Deliorman a zında kalın olarak telaffuz edildi i belirtilmi tir. Metinlerde geniz *n* sesi *ñ* i aretiyle gösterilmi tir.

Bu sözlük, hem hazırlanı ekli hem de ihtiva etti i kelimelerle pek çok yeni ara tırmaya kaynaklık edecektir ve bu alanda a ız ara tırması yapanlara önemli derecede katkı sa layacaktır. Ara tırmacılar ayrıca bu eserle, Deliorman Türk A zı ile Gagauz Türkçesi arasında kar ıla tırmalar yapma, benzerlikleri ve farklılıkları tespit etme fırsatını da yakalayacaklardır. Bu çalı masından dolayı sa Cebeci'yi kutluyor, çalı malarının devamlı olmasını diliyoruz.